

22.2.2005

1719/4/03

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Riitta Länsisyrjä

VAROJEN TILITYS VELKOJILLE ENNEN ULOSOTTOVALITUKSEN LOPULLISTA RATKAISUA

1 KANTELU

Kantelija osoitti eduskunnan oikeusasiamiehelle 31.7., 1.9. ja 11.9.2003 sekä 12.2. ja 3.11.2004 päivätyt kirjeet, joissa hän arvosteli Vantaan kihlakunnanviraston ulosotto-osaston menettelyä hänen velkojensa perinnässä. Hän arvosteli muun muassa sitä, että asunto-osakeyhtiön osakkeiden pakkohuutokaupassa kertyneet varat oli tilitetty velkojille Vantaan käräjäoikeuden ulosottovalitusasiassa 6.2.2002 antaman päätöksen jälkeen ennen kuin edes tyytymättömyyden ilmoittamisen määräaika päätöksestä oli kulunut umpeen. Tästä oli seurauksena, että Helsingin hovioikeus ei tutkinut valitustanne.

3 RATKAISU

3.1 Tapahtumat

Saadun selvityksen mukaan Vantaan käräjäoikeus hylkäsi päätöksellään 6.2.2002 kantelijan asunto-osakkeiden pakkohuutokaupasta tekemän valituksen. Kihlakunnanvoudi oli laatinut päätöksen jälkeen pakkohuutokaupasta jakoluettelon 12.2.2002 ja avustava ulosottomies tilittänyt kertyneet varat tämän jälkeen velkojille, joihin oli muun muassa pankki ja useita osakeyhtiöitä. Tyytymättömyyden ilmoittamisaika käräjäoikeuden päätökseen oli päättynyt 13.2.2002. Kihlakunnanvoudin mukaan käräjäoikeudesta ei ollut ennen varojen tilittämistä tiedusteltu, oliko päätökseen ilmoitettu tyytymättömyyttä.

Helsingin hovioikeus jätti 22.10.2002 antamallaan päätöksellä lausunnon antamatta asiasta, koska kertyneiden varojen lopputilitys oli tehty ja varat lähetetty velkojille eikä ulosottolain 10 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan tilityksen jälkeen voitu valittaa muusta kuin lopputilityksessä olevasta virheestä.

3.2

Oikeusohjeet

Ulosottolain 6 luvun 15 §:n mukaan ennen kuin huutokauppa, jossa on myyty kiinteätä omaisuutta taikka rekisteröity alus tai osuus siihen tahti sen lastina olevaa tavaraa, ilma-alus, linja- tai kuorma-auto taikka perävaunu, taikka muun irtaimen omaisuuden kauppahinnan jako, joka 6 luvun 3, 4 tai 5 §:n mukaan on erikseen toimitettu, on saanut lainvoiman taikka huutokaupasta tai jaosta tehtyyn valitukseen on annettu lopullinen päätös, velkoja saa ainoastaan panttia tai takausta vastaan nostaa jako-osansa, jolleivät ne velkojat, joiden saatava ei ole tullut täysin suoritetuksi, ja velallinen suostu siihen, että jako-osa saadaan nostaa ilman vakuutta.

Ulosottolain 6 luvun 3 §:n nojalla ulosottomiehen tulee laatia pakkohuutokaupasta kertyneiden varojen jaosta luettelo, jos varoista on kilpailmassa useampi kuin yksi velkoja, joista yksikin vetoaa esinevakuutusoikeuteen, kuten panttaukseen.

Perustuslain 21 §:ssä on turvattu jokaisen oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

3.3

Arviointi

Kun pakkohuutokaupassa kertyneiden varojen jaosta on tehty ulosottolain 6 luvun 3 §:n nojalla jakoluettelo, varoja ei tule tilittää velkojille ilman panttia tai takausta ennen kuin joko pakkohuutokaupasta tai jaosta tehty valitus on lainvoimaisesti ratkaistu. Tilitys voidaan tehdä ainoastaan, jos tilitykselle on velallisen, pakkohuutokauppaostajan ja täyttä suoritusta vaille jääneiden velkojen suostumukset.

Kihlakunnanvouti laati jakoluettelon, koska osakkeet olivat pankin saatavan panttina yleistakauksen nojalla. Saadun selvityksen mukaan varojen tilityksessä ei kuitenkaan noudatettu ulosottolain 6 luvun 15 §:n säännöstä. Tilitykseen ei siis ollut asianosaisten suostumuksia eikä vakuutta ollut vaadittu. Ulosottomies oli ilmoittanut kantelijan pakkohuutokauppavalitusta käsitelleelle hovioikeudelle lopputilityksen tapahtumisesta.

Koska lopullinen tilitys oli tehty, vaikkakin ulosottolain säännöksen vastaisesti, ei valituksen tutkiminen enää ollut ulosottolain 10 luvun 1 §:n 2 momentin säännös huomioon ottaen mahdollista hovioikeudessa. Toisaalta valitus olisi voitu tutkia siitä huolimatta, että varat olisi tilite tty vakuutta vastaan (tai sitä ilmankin, vakuudenasettamisesta vapauttamista koskevien säännösten nojalla), koska tällöin lopputilitystä ei katsota vielä tapahtuneen (ks. Risto Koulu: Muutoksenhaku ulosotossa, s. 236).

Katson tilityksen toimittamisen olleen ulosottomiehen vastuulla. Näin ollen kihlakunnanvoudin menettely on ollut ulosottolain vastaista. Perustuslain 22 §:ssä on viranomaisille asetettu velvollisuus edistää perusoikeuksien toteutumista. Kihlakunnanvoudin menettely on johtanut siihen, että perustuslaissa turvattuun oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kuuluva oikeus muutoksenhakuun ei ole toteutunut.

Toisaalta on otettava huomioon kantelijan valitusperuste eli myyntihinnan alhaisuus, ja kärjäoikeuden päätöksen perusteluissa kauppahinnan arvioinnista esitetty. Vaikka hovioikeus olisi valituksen perusteella kumonnutkin pakkohuutokaupan, ei uudelleen toimitettavaksi tulleessa pakkohuutokaupassa olisi ollut samoissa olosuhteissa todennäköisesti odotettavissa kantelijan oikeusturvan kannalta parempaa lopputulosta.

3.4

Toimenpiteet

Edellä esitetyllä perusteella annan kihlakunnanvoudille eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla huomautuksen hänen lainvastaisesta menettelystään. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestäni hänen tietoonsa. Saatan päätöksen myös Vantaan kihlakunnanviraston ulosotto-osaston johtavan kihlakunnanvoudin tietoon.

Kantelussa esitetyt muut väitteet ovat siten yksilöimättömiä, että ne eivät anna aihetta toimenpiteisiini.

Kirjoituksen liite palautetaan ohessa.